

[Faint, mirrored text from the reverse side of the page, likely bleed-through.]

[Faint, mirrored text from the reverse side of the page, likely bleed-through.]

De supinis Latinae linguae.

P. extr. *)

[Faint, mirrored text from the reverse side of the page, likely bleed-through.]

Addenda et corrigenda.

[Faint, mirrored text from the reverse side of the page, likely bleed-through.]

Ad Part. I.

[Faint, mirrored text from the reverse side of the page, likely bleed-through.]

Accedunt ad eos scriptores, quos initio P. I. indicavi, hi: Seneca rhetor, Seneca philosophus, Columella, Pomponius Mela, Plinius (hist. nat. ed. Sillig.), Solinus, Rutilius Lupus, Gajus, Fronto, Justinus, Censorinus, XII panegyrici, Lactantius, Minucius Rufus, Julius Obsequens, Aquila Romanus, Eutropius, Vegetius de re milit., Ampelius. Deinde poetae: Ovidius, Gratius Faliscus, Calpurnius Siculus, Statius, Priapeiorum compositores, Avianus fabulator, Olympius Nemesianus, Serenus Samonicus, Claudius Rutilius Namatianus. —

Ceterorum libros attingens, quos vel non totos excussi vel non propria hujus rei inita ratione olim legi, nescio an ne singula quidem supina reperiantur apud Celsum et Vitruvium. Aliquot delitescere verisimile est a me non promta simili tamen opinor usu nota in quibusdam, ad quos non respexi, libris scriptorum historiae Augustae, Ammiani Marcellini, Symmachi, Tertulliani. De Cypriano, Orosio aliisque infimae aetatis scriptoribus non habeo quod dicam.

[Faint, mirrored text from the reverse side of the page, likely bleed-through.]

*) P. I — IV proximis deinceps annis editae sunt. Excursus, quos una cum his appendicibus prodituros esse significaveram, ad aliam tractationem seposui.

Ab Augustino quidem et scriptoribus juriscons., qui fuere post Gajum, si qua ex iis, quae in thesauris aliisque libris commemorata inveni, fieri potest conjectura, infinitivi futuri passivi, qui dicuntur, crebrius sunt positi. Poetae, qui restant, ut Manilius, Seneca, Valerius Flaccus, Lucanus, Silius, Ausonius, Claudianus hoc dicendi genus alii raro alii nusquam videntur adhibuisse.

- ad. adn. 3. (§ 1.) fin. scribenda erant: *istejo* —, et extrema verba: *setu vel setum*. Ceterum cf. Pott: etymologische Forschungen II p. 569 et Schleicher: Handbuch der litthauischen Sprache I. ed. 1856, qui cum alia affert de supino Lituano tum hoc, genus illud dicendi antiquiore literarum usu contineri, evanuisse quotidiano. — Addo, in linguis et Slavica vetere et Serbica supinum infinitivi loco post movendi verba poni solere, v. Grimmii gramm. Germ. IV. p. 124. —
- ad adn. 20: In lingua Osca infinitivi munere fungitur substantivi a verbo profecti accusativus, sic *censaum, moltaum, akum, deicum* = censere, multare, agere, dicere; *ezum, Umbr. erom* = esse, *Umbr. aferom* = (ambi-ferre). Eorum infinitivorum vestigia relicta esse in venum ire et venum dare existimat Corssen über Aussprache etc. I p. 247, cf. Mommsen. unterital. Dial. p. 238. — Idem opinor voluit Bergkii thesi 75 in Philologo XIV. I. 1859. p. 186, quum diceret, infinitivos ad Umbricae et Oscae linguae similitudinem in *um* exeuntes antiquiori linguae latinae non fuisse alienos.
- ad § 8 adn. 33: *ti* aliquot linguarum infinitivorum exitus est v. Pott. etymol. Forsch. p. 551. —
- ad § 9. vers 17 dele: *mersu* (gravia demersui Appul.). —
- ad § 11. *Infitias ire* nonnusquam reperitur in Plinii H. N. ut II §. 112. ap. Senec. ad Serenum III 1., Lact. IV. 27. 10, Gaji inst. IV. § 172. etc.
- ad § 12 ad vers. 10: fut. *veniet* praeterquam iis locis, quos attulit Haasius ad Reisig. adn. 270, reperitur in Gaji inst. II § 155. — Ad vers. 12: *vaenibit* Plaut. v. Corssen über Aussprache etc. I p. 356; *vaenire* in Suetonii vita Terent. (v. 7.) cum Schopeno Fleckeisen. 1857; (C. L. Rothius in Suetonii ed. 1858 p. 292: *pervenire*) — *vaenum* ut *vaenalis* Dietschius in Sallustii edit. 1859 ubique scripsit. — Ad vers. 17: *veniri* pro *venire* in omnibus libris manuscr. Plauti Pers. 575 reperiri et posuisse Plautum Diomede teste: *venear* commemorat Bergkii Zeitschrift für Alterthum 1856 N. 17. p. 134. *venumdare* alios locos v. Klotzii thes. v. — Ritscheliius proleg ad Trin. p. CLXXXVI. *plenas formas pro vendere et venire* aliquot locis Plautinis esse restituendas dicit. — v. 25 adde: *venum cuncta dari* Claudian. in Rufin. I 179. vers. 26 adde: *venumdare* Plin. H. N. XIV §. 48, XV § 40 bis, XVI § 202, XVIII § 189, XXXV § 33 et 156. Ammian XVIII. 5. 6.
- Si pater filium ter venum dicit Gaji inst. I § 132. vers. extr. adde: *venunquere redibat* Claudian. in Eutr. I. 37; sua *tradita venum* | castra videt Lucani Phars. IV. 206.
- § 13 adde: *pessum dare* Ovid. Trist. III 5. 45, Solin. VII. 8, *ire* Colum. XII. 6. fin. et 30. Senec. controv. VII. 16. 10; *abire* Lact. III 20. 14, aetate *pessum acta* ib. I. 11. 46. —

ad § 14: cf. Handii Turs. III p. 301 et quos affert ad Wopk. lect. Tull. p. 33 adn. 33.
 Antiquissimum est in carm. Arv. *limen sali*. Orationis solutae locis addo hos: Curt.
 III 4. in: *regionem — pervenerat*. Symmachi or. pro Synesio 2. ubi Niebuhrus
 p. 53 codices secutus edidit: *curiam pervenire*. Nepot. Alc. VI. 4 in libris est:
 postquam *astu venit*, Nipperd. addidit in Tac. hist. III 84: *Aventinum defertur*;
 Ammiani Marc. XVII. 13. 34: *destinatas remearunt sedes*. Id XXVII. 8. 2: *ea-*
dem loca profectus. Locos Appulejanos v. apud Ruddim. II p. 282 adn. 38. —
 Apud Varron. R. R. I 55. 4: Hartungius de cas. p. 39. tuendam esse suspicatur
 scripturam hanc: *dominum et balneum et gymnasium sequitur*. — Ab his diversi
 sunt accusativi, qui e praepositione, quacum verbum coaluit, videntur pendere,
 ut Tac. Ann. VI. 44 *propinqua Seleuciae adventabat*, ubi v. Nipp.; Amm. Marc.
 IV. 10. 11: *barbaricos pagos adventans*. cf. *accessit astu* Nep. Alc. IV. 1.
 ad adn. 49 cf. Nipperd. ad Tac. Ann. II 69 et Klotzii thes: *eo, a*. —

Ex his suo quidque loco inserendum est*):

ad § 15 cubitum, Censorin. de die nat. extr.: *concupium, cum itum est c.* — Se-
 ren. Samon. 621. c. *festinare*; ib. 326: *pergere*. —
 accubitum *ire* Plin. H. N. VIII. 2. 2: 5. —
 Curatum *dare* Priapeia 37. 7. —
 (datum Liv. 26, 45, 5, ubi vulg: *datura*, mscr: *opera et difficilia esse et tempus*
daturum ad —, Weissenborn. suspicatur: *datum iri*.) —
 † generatum *iri* Lact. IV. 13. 8. —
 hiematum *venire* Lact. de mort. persec. X. fin. —
 († *illustratum venerat*. Sic Lact. IV. 15 fin. scripserunt Gryph. Torn. Betul. Tho-
 mas. Contra Celler. et Buenem. libros vetustiores secuti: *illustraturus*.) —
 nominatum *iri* Lact. I 6. 13.
 † ostentatum (sc. lacrimas) *venire* Fronton. ep. ad Verum II 8. Nieb. p. 158. —
 ploratum *adierint* Indos Plin. H. N. XXXVII. 2. 2. 41. Sill. —
 Exploratum *missus* Pomp. Mela III 9. med. —
 postulatam *mittere* Lact. de mort. pers. 43. Buenem. Messala Corv. ed. Basil. 1582
 p. 118. — Pro Sall. Jug 33 scribendum est: Sall. Jug. 83. —
 (potatum *accede* coniecit Dressler Phaedr. I 27. 7. *Dabitur potatum imbecillis* per-
 peram scriptum est a M. Gesnero Colum. XII. 53. fin. (ed. Mannh. 1781.); recte
 a Schneidero Lipsium secuto (etiam Sang.) *dabitur potandum*. Similiter Colum.
 de arbor. 28 med.: *ita potandum dari*. Is saepius *potui dare*, ut VIII. 5, quod
 idem crebro Celsus posuit ut III 6. bis et Plinius in H. N., ubi etiam *potu dare*
 scriptum est.) —
 Salutatum *vadere* aliquem Ovid. trist. III 7. 1. *Salutatam restiterunt pro salu-*
tantes a Dresslero, Raschigio, aliis scr. Phaedr. III 7. 3. —
 spectatum *venire* Fronto ep. ad L. Verum II 8. Nieb. p. 158. —
 († vulgatum Liv. II 41. 4 Weissenbornius in ed. Teubn. 1851 et Weidm. 1853
 scripsit: *quae sc. plebs primo coeperat fastidire, munus vulgatum a civibus isse in*
socios, supplens eum sc. Cassium ante isse; sed ipse in ed. Weidm. hoc durius-

*) Eorum, quibus notam † praefixi, supra non attuli exemplum.

- culum esse concedit. Nisi igitur vel quod Niebuhrius ex libri Medicei scriptura *egisse in socios* eruit: — civibus *egenis in socios*, recipitur, quod quin recipiendum esset non dubitarem, si illud *egenis* minus esset molestum, vel ea probantur, quae J. Fr. Gronovius scribi voluit: *quae primo coeperat fastidire munus vulgatum a civibus in socios*, ubi tamen librorum parum inita est ratio: cum Hertzio ed. 1857 locus sic erit constituendus, ut aut scribatur: pp. *fastidire munus: vulgatum a civibus esse in socios*, aut, quod non perinde concinnum est: *f. m.: vulgatum, a civisse in socios*. —
- Ad § 16. († *Adaquatam - congressi* est conjectura Halmii Tac. Agr. 28. ed. 1857, Haasius 1856: *adaquantes*, Wexius: *ab aqua-laborantes*, Kritzius 1859 cum libris: *ad aquam*.) —
- furatum venire* Priapeia 64. 2. —
- pabulatum prodire*, de apibus Colum. IX. 5. in. —
- piscatum ire* Sen. N. Q. III 17. 1. —
- praedatum ire* Justin. 22. 5. in.
- precari*: *deprecatum mittere* Justin. 37. 1. —
- speculatum exit-caesuras* Plin. h. n. XXVI. 40. 96 (*speculatus* Rob. β), *egredi* Lat. Pacati paneg. Theod. X. 3. —
- (*tutatum* etc. — Dietschius in ed. 1859: *regnum tutantem*, conf. Comment. ejus pag. 131.) —
- ad § 17: *Debitum iri* Gaji inst. III § 124 bis. —
- sessum ire* Senecae Controv. VII. 18. 9, Bursian. p. 207. 3. cf. excerpt. Controv. VII. 3. 4. Burs. p. 415. —
- (*sponsum advocat* Phaedr. I 18. 1. (conj. Dressl.) — Ovid. amor. I 13. 19 scr. Weberus aliique: atque eadem sponsum consulti ad atria mittis; sed Merkelius et Hertzberg. in interpret.: atque eadem sponsu vinctos ad etc. — *Descendam* Sen. de benef. IV. 39. 3.) —
- ad § 18: *captum iri* Sall. 1. c. Gerlachius in ed. 1856 in *captum ire* mutandum esse non demonstravit. Hoc tamen non displicebit, si cum Dietschio ed. 1859. interposueris *per*: sed *vostra socordia*, per quam *captum ire* licet et quam *audas* tam *videri felicem*. —
- dare*: *perditum ire* Solin. V. 4. —
- † *proditum iri* Minuc. Felic. Oct. 26. 4. —
- ementum aliquid venire* Seren. Samon. 5. 24. —
- (*factum iri* exterminavit loco Terentii Fleckeisen. in ed. 1857, scripsitque *facturum*.) —
- († *herectum cieri* Cic. de or. I 56. 237 Pideritius. in ed. 1859 *supinum* esse statuit, comparans: *divisum provocari*, parum probabiliter, cf. Gellianum I 9. 12: *ercto non cito* et Donat. ac Fest. v. lex. —)
- jacere*: *dejectum*: qui Tyrias d. *vaditis* arces Statii Theb. VI. 650 cf. notum Horatii versum. —
- † *lectum* Diomed. a. g. p. 342. 7. ed. Keil.: *lectu proficit* et *lectum it* (sic s, omiserunt *it* A. B. M.) —

- († metutum *iri* Scaligerum ad Catulli epig. 77. apud Modestinum pro eo quod scriptum sit, *metuiri* proposuisse commemorat Ducker. de latinitate jurisconsultorum § 347.) —
- minctum fin. pro *componas* scribendum: *componitur*. —
- missum *iri* Lact. VII. 18. 3.
- nuptum *tradere* Justin. 18. 3. Jdem paulo post: *uxorem tradidit*.
- pastum *egredi* Plin. H. N. IX. 10. 12 § 36. —
- petitum *ire* (aliquid) Appul. de dogm. Plat. I. 569. 571. —
- repetitum: mitterentur res r. Plin. H. N. XXII. 2. 3. § 5. —
- premere: † oppressum *iri* Lact. III. 1. 6. —
- quaesitum *ire* (aliquid) Solin. II. 37. Loco Sallustii, quem Priscianus indicavit, Dietschius 1859 cum Hertzio: quaesiturum properantem (hist. V. 15). —
- inquisitum *venire* Serv. ad Aen. II. 114. —
- rumpere: proruptum tuitus est Lentzius in censura hujus comment. l. c. p. 183, ut *mare* positum sit pro *in mare*. Egit de hoc loco Henry in adversariis Vergil. Philolog. 1857 p. 505.
- serere: cum prope manu consertum — in Africam *attraxerim* Liv. XXX. 31. 8. cf. Weissenb. — De scriptura *manu* aut *manum consertum vocare* cf. Aug. Wilh. Zumptium ad Cic. or. pro Murena p. 44. 45 ed. 1859. —
- desertum *iri* Lact. de mort. pers. 46. 12. —
- solvere: † dissolutum *iri* Lact. VII. 12. 29.
- statuere: † restitutum *iri* Jurisc. v. Duker. l. c. § 347.
- struere: † obstructum *iri* Justin. XXIV. 7. in.
- tollere: sublatum *iri* Lact. VII. 15. fin.
- (vertere: † *iri* conversum Cic. ad Att. II. 21. 2, Corradus probante Mosero pro eo, quod scribitur, esse *conversum* coniecit).
- ad § 19: questum *venire* Caes. G. I. 37, Justin. XXXII. 2. in. Quod in versu extremo scripsi Liv. V. 36. 8, ponendum est deinceps post *mittere*).
- ultum *ire* Symmachi laud. in Valent. sen. Aug. I. 13. Nieb. p. 12. — *insurgere* Statii Theb. IX. 9.
- ad § 20: dormitum *ire* M. Aurel. ad Fronton. p. 22. Nieb. (ad M. Caes. I. 1. fin.) —
- Deinceps scr.: *haustum venire* Arnob.
- reperitum *iri* conjectum est Fronton. de orat. IV. 5 Nieb. p. 123, quum sit in libris: *reperitum*; sed potest etiam restitui *reperiturum esse*.
- servitum: *traducere* captam servitum gentem Sil. XVII. 191.
- ad § 21 in: interpr. ad Lact. IV. 15. fin. Versu 5 post *inquisitum*: Buenemann. Lact. de persec. mort. 43: *postulatum*.
- § 22 vers. 3. pone: CLXXXVII in tum exeuntia: quibus si addideris LXV etc. — efficiuntur CCLI, in quo numero non sunt XVII etc.
- adnot. 76 tollenda est.
- ad § 25 fin.: apud Gratium Faliscum nullam, apud Ovidium*) et Statium**)

*) *salutatam* et *venatum*. De tertio *sponsum* v. Addenda ad § 17.

**) *dejectum* et *ultum* in eplcis poematis, in Silvis nullum.

- bebina. Aliquoties posuerunt Serenus Samonicus et Priapeiorum compositores; nusquam Avianus in fabulis.
- ad § 26 vers. 15 post: *in fabulis* adde: et Fronto. Semel supinum adhibuerunt Columella, Pomponius Mela, Vegetius de remil., nusquam Eutropius et Ampelius. — Vers. 22 deletis verbis: *in Senecae* — *adhibuisse* ponas: Etiam Plinius major et Seneca philos. raro ea admiserunt, semel Seneca rhetor (sessum).
- § extr. adde: Minucius Felix et, si a duobus locis, qui in libro de mort. persecut. reperiuntur, discedis, Lactantius supinis non sunt usi nisi ad vices infinitivi fut. pass. supplendas.
- ad § 28 vers. 18: Cic. ad Att. II. 22. 5, Tusc. III 28, IV. 20. 46, Lact. III 6. 6. Denique Terentio tres modo loci erant tribuendi, cf. Addenda ad § 18 *factum iri*.
- § 29 adde: ap. Phaedr. conject.: accedere potatum, resistere salutatum. vers. 13. vadere Stat.
- § 30 vers. 4. adde: non aliis ultum Cadmeia pubes | insurgunt stimulis Statii Theb. IX. 10. Vers. 7 adde: Seren. Sam. 621: cubitum-festinat. — Ib. fin. loco Sallustii, quem Prisciano debemus, Dietschius 1859 cum Hertzio ed.: Video indigentem dona *quaesiturum properantem*.
- ad § 31 2: Priapei. XXXVII. 7: Phoebocuratum dare mentulam verebar. Hoc uno loco dandi verbum, quod cum supino v. nubendi conjungi solet, cum alio concurrat supino; nam *potatum dare* perperam scriptum est apud Columellam, cf. supra Addenda ad § 15 *potatum*.
- ad § 32 med.; traduco Sil., attraho Liv. cf. Addenda ad § 18 *serere*.
- § 33 vers. 8. scribendum: subst. in *tio*.
- ad adnot. 108: v. interpr. ad Liv. XXX. 32 fin.
- ad adnot. 109: Fronto Nieb. p. 69: et tua cottidie in Lorium ventio.
- ad § 34 extr. Est alter locus Plinii H. N. XXXII. 2. 3. § 5: clarigatumque mitterentur, id est res raptas clare repetitum.
- § 35 in. cf. Sall. Jug. 109. 2.
- § 36 in inscriptione ponendum erat: cum similibus constructionibus copulentur.
- § 37 init. Liv. XXVII. 7. 16 scriptura incerta est. vers. 4 addo Front. ep. ad Verum 2. 8. Nieb. p. 158. — § 37 fin: Saepe in eodem enuntiato supinum a verbo, cui est subjectum, distat longius, veluti Liv. II 11. 2: *praedatum* milites trans flumen per occasiones aliis atque aliis locis *trajicerent* cf. I 11. 6: 60, 2, Tac. Ann. XIV. 25, Verg. Aen. IV. 117.
- ad § 38 init.: Statii Theb. VI. 650: qui moenia saxis | *frangere*, qui Tyrias *dejectum vaditis* arces.

Ad Part. II. *)

- (*) ad § 39 med: *invisere - venis* Statii Theb. II. 720; *praediscere misit* Aviani fab. 22. 1.

*) De locutionibus iis, quae in supinorum similitudinem incidunt, dicens (P. II et IV.) non id egi, ut omnes omnium scriptorum afferrem locos. Infinitivos modo in hoc genere insolentius

ad § 40 β: Ovid. Her. I 37; te *quaerere misso*, Statii Theb. V. 21: *venimus-faturn debere*, id. Achill. II 147: *ibant | ostentare choros*. Propert. I indic. a Forcell. v. *mittere: mittit me quaerere gemmas*. Horat. Od. I 37. 23, ubi scribi solet: *nec latentes classe cita reparavit oras*. Unger in subsecivorum cap. tribus 1854: *rapere ivit*, Meinekius: *latentes sollicitare paravit*, Froehner in Philol. XII. 196: *classe agitare paravit*. Alias conjecturas v. apud Dillenburgerum, quocum ne scio an in vulg. scriptura sit acquiescendum.

ad § 41 γ. vers. 11: Verg. ecl. V. 1—2: *conveninus, tu inflare-*, ego *dicere* versus. vers. 12. legendum: Statii silv. IV. 4. 61; ib. V. 3. 10: *attollere ibam*; Achill. I. 210. *missa sequi* centumque dei *numerare catenas*. Id Theb. III 635: *ire-egistis*; Ib. VI 650: *Moenia saxis | frangere vaditis*; ib. VII. 177: *ruimus ditare Mycenae*; ib. 282: *venitis | addere rebus opem*. Ib. 381 *urbem-subistis | tutari* cf. VIII. 715. Ib. III. 627: *pandere maestus eo*. Ib. 61. Gronovii amicus quidam: quod pudet *ire fateri* (pro ore *fateri*). Illud non magis receptum est quam quod Oudendorpius probante Ruhnkenio cum aliquot cod. scribi voluit Caes. civ. III 34 med: in Thesaliam *ire-misit*. Sallust. histor. II. 27: ante quam *egressus* Sertorius *instrueret* pugnae suae — Dietschius aut *instrueret* corrigendum aut quiddam excidisse censet, unde sit infinitivus suspensus. Certa orationis pedestris exempla praeter ea, quae olim attuli, sunt haec*): Plin. H. N. IX. 17. 30. § 66: *excogitare provocavit*. Schol. Anonym. ad Cic. de imp. Cn. Pomp. IX. 22: *missus est-afferre*. Interpr. Esaiiae ap. Lact. IV. 11. 10: *venio colligere*.

ad adn. 118 v. Gahbler Jahrbücher für wissenschaftl. Kritik. 1835. N. 100 p. 804.

ad adn. 119. fin. Fleckeisen: quom ad me profectus ire.

ad § 42 med. Statii Theb. II 342: *properabo fateri*. Hor. ep. ad Pis. 328 in libris mscr. est: *poterat dixisse*, vulgo *poteras*, Horkelius *poteris* coniecit; per placet Schneidewini conjectura *properat dixisse*, de quo infinitivo v. ab Horkelio exposita, quae commemorat Dillenburger ad Hor. ep. ad Pis. 98. (curat tetigisse), coll. Statii quodam Theb. loco: contentus *redisse petit*.

ad § 43 fin: *ad visendum* procurrere Mamert. genehl. X 5 cf. XII. 3, Fronto ep. ad Verum 2. Nieb. p. 156.

ad § 47 vers. 4: *sese-petendis | isse super regnis*. Ad vers. 7: *distrahendo hosti mittit* Tac. Ann. I 60; *accipiendo diademati venire* ib. XV. 24. *curando juveni advocavit* Lact. I 17. 15; *ibo vestigiis-colligendis* Mamert. paneg. Max. II 6. Ad vers. 17 post *et Vellejus quidem* adde: Senec. rhet. praef. contr. I Prooem. 2 et 17, contr. I. 3, 41; 8, 6, VII 1., 2 et 3 et 5; IX, 26, 9 Plin. H. N. VI § 181, IX § 86, XIV § 51 etc. — pag. 8 vers. 1 ante *Florus* ponenda: item Lact. IV. 15. 20: *secessurus orandi gratia*, id V. 19. 26: *ad precandum* accedet; id V. 19, 27: *ad sacrificandum* veniunt; id. V. 19, 33 *ad precandum*; id. VI. 20, 32 *spectandi*

positos (in quo numero non sunt post properandi, festinandi al. verba crebro collocati) cunctos, quantum fieri poterat, indicavi.

*) hortandi verbum, quod semel cum supino copulatum esse commemoravi § 32, cum alii scriptores tum Cicero cum infinitivo junxerunt cf. lex. v. *hortor* et Hildebrand. über einige Abweichungen im Sprachgebrauche des Cicero, Caesar u. Livius etc. Dortmund 1854.

- gratia.* Ad vers. 2 med. adde: Fronto de or. 2 Nieb. p. 121, ad amic. I 8. 5. Nieb. p. 193; ib. II 2. 1. Nieb. p. 193. — Pag. 8. vers. 2 dele *Justinus-al.*)
- § 48 vers. 1 scribendum: quae in *tus* terminantur. Locis allatis adjicias: *ad potum ire* et *venire* Plin. v. Klotzii thes. *potus, ad pastum prodeunt* Solin. XXX. 17; *ad potum ventitantes* id. LII. 41. *Se-velut ad congressum deae inferebat* Liv. I. 21. 3. — *Ad raptus Liberæ exeunt* Solin. V. 15. — *Ad conflictum venire* Veget. de re mil. III 12, *ad congressum* ib. III 20, *ad procinctum tendere* Plin. maj., *ire* Solin., *vocare* Ammian. Marc. 27. 8. 10. Sen. de benef. IV. 39. 3 in aliquot libris *ad sponsum descendam* pro *sponsum d.* — *In risum ire* Aviani fab. 14, 10; *ibit in amplexus* Statii Silv. I 97. *In exsulatum-fuga perrexit* Messal. Corv. p. 124 ed. Basil. — *Secundum quaestum profectus* Fronto Anton. I p. 262 Nieb. — *Uberibus advolant suctum* propter lactis Plin. H. N. X. § 115.
- § 49 vers. 1 scribendum: in *tiō* exeuntia.
- vers. 2: quod vocabulum ante Livium, qui semel eo usus est XXXI. 24. in., nemo posuit. Exemplis hujus § adde: Senecae Contr. VII. 22. 16: *ad redemptionem mitti*, ib. 17: *isse*. Sen. de ira II 3. 5: *animi ad ultionem-pergentis*. — Plin. H. N. VIII. § 88: *in dimicationem pergere*. — Colum. VIII. 8: *egredientes ad apricationem columbas*. Gaji inst. IV. § 165: nam actor *provocat adversarium (ad) sponsonem*. Ib. 177 et saepius: *in possessionem mitti*; Lact. de mort. persec. II fin.: *venientes ad vastationem terrae et humani generis eversionem*. Id. epit. inst. fin.: quem deus *ad liberationem misit*.
- ad § 50 in: ita non *in adiutorium virtutis venit* sed *in vicem* Sen. de ira III 13. 5. Deinceps: *Convenire ad exsequias* Cic., *ad aquam ducere* Colum.; *in exsilium ire* Cic. pro Mur. 41, 89 et saepius; *in consilium mitto* Sen. Contr. II 15. 9; *in pasua prodire* Colum. — *Uxorem mittit ad testimonium* filiorum Justin. 38. 2. Eum scriptorem semper dixisse *in auxilium venire, mittere*, nusquam *auxilio* commemoravit J. F. Recke über die Spracheigenthümlichkeiten Justins, Mühlhausen 1854. p. 14. — *Itur-in principis laudes* Tac. Ann. XIV. 61. — *Ire in lacrimas* Verg. Aen. IV. 413, Statii Theb. XI. 194 — *Ibat bello* Verg. Aen. VII. 761 cf. Eutrop. II 2: cum bello *venerant*. — *Venturum excidio* Libyae Verg. Aen. I 22 Postremo adjice, quae indicavit Handius in Turs. I p. 115 et III p. 317 (Cic.: *venerat in funus*.)
- Ad § 52 p. 11 vers. 4: Sall. fragm. hist. V. 15 Dietschius Hertzium secutus ed. *dona quaesiturum properantem*. Vers. 5: Verbo accedendi perraro cum supino juncto nonnusquam participium fut. act. conjunctum est, ut Sen. de brev. vit. XIX. 1.: *sciturus*, Plin. H. N. II § 235: *sacrificaturus* cf. Lact. de mort. persec. 27. 2. Eutrop. I 15 (13). Aliorum verborum exempla haec sunt: Senec. contr. I 2. 1. Burs. p. 68. 1: sed omnes quasi *erepturi venerunt* (omissa in cod. A.) cf. ibid. I 6. 6. p. 95. 7., VII 16. 9. p. 187. 5, VII 20. in.; 22, 16; 23, 3; IX 27. 20, Exc. VIII 1. 1. Burs. p. 422, Pompon. Mela II 2. *Conquesturus venit* Senecae phil. fragm. 89 ed. Haase cf. de benef. VII 21. 1, de tranq. an. XII 2. F., Justin. XI 11. in., XIII 7. in., Ammian. Marc. XIV 10. 9; Lact. IV 15 fin. (Buenum.) cf. III 30. 2, Mamert. genethl. XVIII 3. — *Vinctae orationis* haec sunt: Phaedr. II 5. 11 Dressl.: *salutaturus venit*, ibid. II 8. 9 *decurrit laesura*. Senecae Herc. fur. 1226: Tartari ad finem ultimum | *mansurus ibo*. Statii

- silv. V. 3. 173: *rogaturae veniebant*; Theb. XII. 375: *quaesitura venis*; Achill. II 366: *rapturus-eat*; Theb. IX. 272 *desiluit*; cf. 574 XI. 320. — Hor. Epist. II. 2. 38, Sat. I 85 aliisque locis partici-
pia cum verbis laxius copulata sunt quam quae cum supinorum ratione possint comparari. Paragr. extr.: Ex magna exemplorum copia haec addo: Cic. Tusc. I 48, 115, Liv. I 1, 7; XXX, 19, 3 et 12; 38, 3; XXVIII. fin.: *portantes isse* Weissenb. conjecit. — Fronto princ. hist. V. 5 Nieb. p. 247. Eutrop. III 1, Horat. Od. III 20. 5, Phaedr. I 2. 22.
- §. 54. vers. 2: Liv. I 54, 6: *rex velut deliberabundus in hortum aedium transit*. — Martian. Cap. v. lex.: *Jovem salutabunda surrexit*. — Vers. 3 dele: *a participiis ducta*. Extr. § addenda haec: Justin. XI. 12: *jussitque supplicem venire* cf. Statii Theb. I 643. — Symmachi laud. in Grat. 12 Nieb. p. 38: *undique supplices misere legatos*. — Lact. IV. 12. 6: *cunctis gentibus salutifer venit*. VII paneg. Eumen. Const. III 2: *Germanos sibi auxilios dominos invocasset*. —
- ad § 55: Cic. de imp. Cn. Pomp. § 35: *cum ad eum legatos deprecatoresque misissent*; id. pro Flacco § 100: *legatos laudatoresque misit* cf. Liv. II 12. 5, Senec. de benef. VII. 2. 5, Plin. H. N. XI. § 19; Tac. Ann. XIV. 18, Solin. 52, 3. — *Coimus* | *ultores* Statii Ach. II 352. *Nec Lyciam supplex consultor adibit* Theb. VIII. 200. — *Romae sponsorem me rapis* Hor. Sat. II 6. 23 (cf. *vocare* cum sup. junctum.)
- ad adnot. 156: Statii Theb. X. 449 seq.: *regi qui facta reportent | edoceantque dolum captivaeque corpora reddant, | mittit*. —

Ad Part. III.

- ad § 60 p. 2 med. β: Comparari lubet: *facilis adiri* (Lat. Pac.) — Deinceps v. 31 adde Colum. VI. 2 fin.: *boves nec auditu nec visu pavidi*, h. e. cum vident et audiunt. Sunt tamen perrara ejusmodi supina. Veluti, ut his utar, loco eorum, quae scripsit Lact. VII. 22 fin.: *quod in pueris mobilia sint ingenia et ad percipiendum facilia*, vix quisquam posuisset *perceptu facilia*: quamquam versa vice pro eo, quod in usu fuit: *res perceptu difficiles*, in promptu erat *res ad percipiendum difficiles*. Nolo igitur cum Ladew. Verg. Aen. I 445 *facilem victu repetere a vincendi* in verbo. —
- p. 2 v. 6 inf.: scribe in *tia*, *tura*.
- p. 3 v. 1 lege *cubitu surgo*.
- ad § 61. A. β fin: *reperu* Appul., *attractu* Dictys. Ibid. p. 4 v. 2 dele verba: *vi* — Oelpresse. — v. 11. adde *risus* Plaut. —
- ad § 61. A. ε vers. 3. *adnexus* Tac.
- ad § 62 A β: *corpora et visu foeda et odore* Senec. de remed. fort. IV 4 Haase.
- ad § 62 B extr.: Senec. de element. I 13. 4: *sermone affabilis accessuque facilis* cf. de benef. IV. 32. 3. Lact. VI. 1. 6: *quidquid aspectu rarum, quidquid opere aut odore pretiosum est*.
- ad § 62 C: Lucan. Phars. X. 182: *si Cecropia sua sacra Platonem | majores docuere tui, quis dignior unquam | hoc fuit auditu?*

- ad § 63 *α*. Plinianis similia sunt: Colum. VI. 29 in: si neque *adpectu* novaeque rei *auditu* terrentur. Lact. de mort. persec. IX. 4: *adpectu* terrori omnibus fuit. Eumen. pro restaur. schol. XX. 3: quae difficilius percipiuntur *auditu*. Seren. Samon. 125: proderit hoc *potu*; id. 318: et *potu* et *fotu* stomacho conducit acetum; id. 413: *sucus potu apposituque* juvabit cf. 506. 750. 820. 849.
- ad § 63 *β*: cf. Ladewig ad Verg. Aen. X. 445: At Rutulum *abscessu* juvenis tum-stupet. —
- ad § 63 *γ*. v. 3. scribend.: *pronominis* ^{16*}). Et annot. adde: Lact. II 16. 6: nec omnino quidquam nisi *jussu* facere (scr. non omnino certa). Vetitis nisi *permissu* ingredi senatoribus Tac. Ann. II 59. cf. ib. I 3 med.: *hortatu*.
Cap. X. in. pro § 63: § 63 A.
p. 7. v. 6: Tac. Germ. 5 extr.: numerus argenteorum *facilior usui*-mercantibus. Colum. XI. 3 fin.: *viridis esui est jucunda*.
Suis quaeque locis inserenda sunt*):
- § 65 1: memoratu *incredibile* Solin. 29. 2. *dignum* id. 32. 17. Lat. Pac. paneg. Theod. 32. 4, Serv. ad Aen. I 373: *indignum* Nazarii pan. (IX) 20. 1.
- † paratu *facillimas* comites Mamertini pan. Juliani 21. 4.
potu: folium - p. *salubre* Ser. Sam. 139.
- § 65 2: fatu *dignissimum* Solin. III 4; *turpe* Priap. 33. 3. Affatu *bonus* Statii Theb. I 190. — Ad precatu adde: blandusque precum Ulixes Statii Ach. II 236, de quo genetivo v. A. Lentzii commentationem *de insolenti adjectivorum cum genetivo constructione* Graudentii 1849. p. 18.
- § 66 1 v. 5 *deformis habitu et cultu Granii Liciniani reliq. XXXV p. 36 ed. Pertz, cf. Statii silv. 5. 35.
*animalibus placidis morsuque *innoxii* Senec. N. Q. IV. 2. 13: i. e. mordendo nil nocentibus cf. *tactu innoxium*.
sub motu loco Ciceroniano *stellula* erat addenda.
- † risu *dignum* Senec. ad Seren. nec injuriam etc. dial. II X. fin. Lact. I 21 9. tenere † obtentu *faciliores* malis quam donis (sc. opes) Lact. VI. 6. 8.
Visu aspera Statii Theb. XII. 121; *atrox* id. 222, *dubium incertumque* X. 391, *dulcis* id. Achill. I 161; in tumulum *facillimum* visu insidiantibus Sall. Jug. 113 fin. — *foeda* v. et horrenda facies Senec. de ira I 4. 4; corpora et visu foeda et odore id. de remed. fortuit. V. 4 ed. Haase; *horrendum* Statii VI. 885 et 932; *inmanis* Valer. Flacc. Argon. I. 207; *manifestum* Quintil. I 4. 20; *mirabile* Verg. Aen. XII. 252, Colum. in versib. X. 362, Statii Theb. I. 534; *mirandum* ib. X. 548; *miserabile* Statii silv. V. 3. 70; *mutatus* id. Achill. II. 294. (*notum* visu Statii Theb. VIII. 628); *pavidi* Colum. VI. 2. fin.; *primaevam* v. platanum Statii silv. II 3. 38; *pulcher* V. 2. 22; *saevissima* id. Theb. VI. 488; *speciosa* Sen. de ira II 1. 2. *tenuis* Statii Theb. VIII. 86; *terribilis* III 326; *torvus* XI. 10; *tremendus* X. 164.
- ad §. 66 2. († *contuitu* Dziadekius de nonnullis locis gramm. lat. p. 3. Conitz. 1836 ex Justinii libris dubito rectene attulerit.)

*) Quae nota † insignivi, eorum exempla supra non prompsi.

ad § 67 1: † cantu: *dulces* c. dixerē querelas Calpurn. bucol. XI. 13, ubi *dulces cantu* conjungenda existimo. (me *cantuque* habituque *nefastum* Statii silv. V. 5. 35 cf. *cantu par* Calpurn. bucol. IX. 16; idem: *cantu prior*).

capere: † susceptu *honestu* Lact. I. 1. 11.

cedere *asper* accessu (sinu) Pompon. Mela II 4 med. accessu *facilis* Senec. de Clem. I 13. 4.

cultu *dignum* Lact. IX 9 = quod colatur, diversum a Verg. Aen. III 591: *miserrandaque* cultu.

† cursu et recursu: elige tunc cursu *facilem* *facilemque* recursu (sc. canem) Olymp. Nemes. 106.

dictu *nefas* Lact. VII. 6. 5, *incredibile* Solin. 35. 11. Justin. XII. 9. med., *dignum* Solin. I 47; monstrum *exitiabile* dictu Statii Theb. I 395; *facile* Colum. III 1 et VIII 8 med.; *foedum* Senec. N. Q. I 16. 3; *improbum* Lact. VI. 13. 8; *infandum* id. VII. 16. 4, Seren. Samon. 983; *mirum* Grat. Falisc. Cyn. 443; *necessarium* Aquila Rom. 1. *novum* Lat. Pac. pan. Theod. 21 fin.; *pronum* Lact. I. 1. 11; *pu-dendum* ib. V. 20. 12. *terribilem* d. faciem Statii Theb. I. 437.

(*esui jucundum* Colum. XI. 3 fin.)

factu *facile* Luer. IV. 889. Lachm., Appul. met. I 3 p. 18, Macr. Sat. I 2. 2.

Apud Seren. Sam. 546 in bonis libris est teste Keuchenio: *vile quidem facile est factu*, et Weber. affert. nescio an in Aekermanni cod. scriptum *facile et factu*.

Uterque tamen edidit: *facili factu*. *Difficile* VI. paneg. Eumen. in. Constant.

XIII. 5. — *Honestum* Cael. ap. Cic. ad Fam. VIII. 9. 4. *honestumne* an turpe

Cic. Off. I 3. 9; *inhonestum* Tac. de or. 28; *humanum* Ter. Andr. I 5. 1, *idoneum*

Arusian. Messus ap. Lindem. I p. 242. *incredibile* Poet. ap. Cic. ad fam. II 9. 2;

malum Lact. VI. 13. 8; *obscurum* (Sall.) ad Caes. 8; *optimum*: Plauti Stich. I 2. 16.

Caes. G. IV. 30, Cic. orat. partit. 26, 94, II Verr. I 27, 68; 51, 136, I Catil.

XII 29, ad Att. VII. 22, ad fam. VII. 3 1; X 27, 2; Liv. 38, 22, 2; Tac. hist.

II 39; Senec. epist. 94, 50; id ad Gallion. de vita beata II 2. Curt. IV 13 in.

VII 5 fin.; Gell. I 3, Solin. 38. 1, Appul. Met. I 11 p. 52. (Sall.) ep. ad Caes. 3;

utile ib. II 4 et 13, Gell. XV 22.

*effectu: similis et nomine et effectu Plin. H. N. 25 § 156. effectu et natura

dissimile Sen. N. Q. VII 27. 3. Eodem asterisco Livii locus erat signandus.

ferre: relatu *indigna* Solin. VII 12: († gnotu cognitu Fest. Godofr. p. 293 conf.

Corssen über Aussprache etc. I. p. 42).

legere: intellectu *apertiora* Censorin. de die nat. X in. — *facile* Lact. I 1. 11;

III 8, 32; VI 25, 8.

† nexu *creberrima* Gratii Cyn. 82.

† adnexu Sall. hist. III 21 ed. Dietsch.: *Manus ferreas et alia adnexu idonea*

injacere. Hoc a Lindemanno emendatum recepit Dietschius. Reperitur is locus

apud Arusiam p. 242 „*idoneum factu* Sal. hist. III etc.“ in cod. Gu. qui solus

illum locum exhibet: *factus et adnexa*.

(† nuptuque *prior* tardasque marito | passa alio Statii silv. V. 1 45. Sic Mark-

land. e conjectura Turnebi; Weber tuetur vulg.: *nuptum* cf. tamen § 72. III, *po-*

sterior natu.)

- ponere: † appositu *salubre* Seren. Sam. 139.
 quaestu *faciliores* Lact. VI 6, 8. Sic Buenemannus edidit quidem libros secutus, maluit tamen quaesito, afferens Boethii IV. Pros. 6: quaesito *maximam*.
 scandere: adscensu *arduum* Senec. ad Marciam de cons. IX 3.
 specere: adspectu *eburneum* Solin. 33, 22, *foedum* Sen. de benef. IV 32, 3; *gratum* Lact. VI. 21. 8; *horridum* Senec. Herc. fur. 1004; *rarum* Lact. VI 21, 6; *sacer* Statii Theb. X. 757. — *similis* inc. paneg. (V.) 14. 5 scr. Cellarius.
 conspectu *facile* Colum. IX. 11.
 † suspectu *digna* (luna) Senec. de benef. IV. 23. 2.
 tactu *grave* Sil. I 412, *innoxium* Sen. N. Q. III 12. 2 (Fick. 14.), *manifestum* Quintil. I 4. 20, *molle* Gratii Fal. Cyn. 82.
 trahere (*tractu pro nexu* Wernsdorffii conjectura Gratii Cyn. 82 v. supra *nexu*).
 † attractu Seren. Sam. 931: cimex — *horridus* a. sed gustu commodus apto.
 *vivere: *victu* ita asperi incultique, ut cruda etiam carne vescantur Pompon. Mel. III 3. med.
 ad § 67. 2. gradi: egressu *creber* Lat. Pac. paneg. Theod. 21. 2.
 ingressu *periculosum* forum Senec. de tranq. an. III 8. F.
 natu *grandis* Senec. de tranq. an. 3. fin.: id. de brev. vitae 20. 2, Rutil. Lup. I § 16. — Ter. Heaut. IV. 1. 32 Fleckeisen. missa Benth. scriptura ad veterem regressus posuit: animus natu *gravior*. *Majores natu* omnibus feré, quos attuli, locis sunt seniores (Liv. I 32. 10 senatores), — raro ii qui ante fuerunt, ut Nep. Iph. I 1, Cic. de rep. II 16 (script. non plane certa), pro Cael. XXX, 73, Censorin. 22. 8. *Natu major* Gaji inst. I § 106, Mess. Corv. p. 117 ed. Bas. cf. Censorin. 22, 9. Legantur - in Africam *majores natu* Sall. Jug. 24. 4. *maximus* Solin. II 8, Justin. 21. 1. in., inc. paneg. IX. 4. — *Minor natu* Senec. Controv. II 7. fin., Sen. ad Polyb. XV. 5, de brev. vitae X. 11. 1, Gaji inst. I § 106. — Flor. mscr. in digestis: *minor quam viginti quinque annis natu*, Holoander: *annorum* v. Madvig. Bemerkungen über verschiedene Punkte des Systems der lateinischen Sprachlehre 1843 p. 85. — Justin. XVI 2: *minimo natu* ex filiis regnum tradiderat.
 ad adn. 182: *magno natu* parentes Eumen. paneg. Const. (VII) 4. 1. — nec prius desiit quam *grandi* jam *natu* Suet. Oct. 53. Sic e libr. mscr. Gronov. Ernestius et nuper C. L. Roth. (vulg. grandior-natu).
 usu, Sen. de vita beata II 4: usu *bonum*, non quod ostendam, cf. Tac. Germ. 5 fin.: *facilior* usui. — Inc. paneg. Const. (VIII) 13. 4: ferrum inventum facile, usu *mutabile*, cf. Solin. 23, 2: usu *necessaria*. Tac. Ann. XIII 35 fin.: usu *salubre*. — Eumen. pan. Const. (VIII) 13. 4: difficile factu et usu *sempiternum*.
 ad § 68: auditu: vix a. *ferenda* Censor. IV. 11, *grave* Rutil. Lup. II § 19 fin., *suavia* Lact. I, 1, 11; V, 1; VI, 21, 8.
 haustu dulce (mare) Solin. 19. 3; *saluberrimus* (Hypanis) id. 14, 1; *tremendus* Statii Theb. X 164.
 ire: aditu: bellum-tam *difficile* aditu Eumen. paneg. Const. (IV) 13. in. — Lacus *tenuis* a. Pomp. Mel. II 5. fin.
 exitu: res humilis - exitu *foeda* Senec. de benef. VII. 2. 1.

- transitu: quem t. constat esse *difficilem* Serv. ad Verg. Aen. VI. 154.
 † repertu *haud facilis* Solin. 37. 8.
 venire. inventu *facile* inc. pan. Const. (VIII) 13. 4; *difficile* Sen. N. Q. III 30. 8, Censor. 23. 6.
 ad § 69 v. 4. Lucret. IV. 889 pro *et facile est factum* Lachmannus: *factu*, quod restituendum videtur Seren. Sam. 546, cf. Addenda § 67. 1. *Facile dictum* pro *dictu* habent J. B. R. Colum. III. 1.
 ad § 69 p. 18 extr.: *mirum inventum* nulla scripturae discrepantia Plin. H. N. XXV § 58. — Quint. X. 1. III Bonnel. in ed. 1854 scr.: qua nihil *pulchrius auditum est*. p. 16 med.: Plin. H. N. XXXV. § 90 pro eo quod scribitur: *non est facile dictu* h.: *dicere*. Senec. de tranq. an. III 8. F. pro *ingressu* (periculosum) alii libri: *ingredi*, alii *in ingressu*.
 § 71 vers. 5 scribendum est: *probatu, responsu*, hic —. Vers. 7: Seneca rhetor et Gajus unum supinum natu posuerunt.
 v. 15. casu dandum est, quod in quorundam scriptorum libris ut Vegetii de re mil. ne unum quidem supinum in *tu* cadens occurrit. — v. 16. Lucretianis adde *factu*. Extr. §: Statius supinum *visu* variis adjectivis adjunxit.

Ad Part. IV.

- § 72. 2 post *inopinatum* adde *incertum*.
 § 72. 3 fin. adde *mutatus* idemque adnot. 197 v. 5. — Ibid. v. 8 adde *tremendum*.
 § 75 sub: Arduum adscensu Sen. Aspera visu Stat. — Atrox visu id. Bonus affatu Stat. usu Sen. Difficile inventu id., transitu Serv. — Digna memoratu Serv., risu, suspectu Sen. — Dubium visu Stat. Dulcis visu id. Dura toleratu Senec. † Exitabile dictu Stat. — Facilis accessu Sen. — Foedum adspectu, dictu, exitu, visu Senec. — Horrendum visu Stat. † Idonea adnexu Sall. Factu Arusian. Mess. gramm. Incertum visu Stat. Innoxium tactu Sen. Mirabile visu Verg., Stat. — Mirandum visu Stat. † Mutatus visu Stat. Sub parvum scribe: parvi auditu existimet Poet. ap. Cic. — († pretiosa visu pro *speciosa* v. in quibusdam libris est Senec. de ira II in.). † Sacer adspectu Stat. † Saevissima visu Stat. Saluber usu Tac. Speciosa visu Sen. Tenuis visu Stat. Terribilis dictu id. Torvus visu id. † Tremendus visu audituque id.
 adn. 201 vers. 7 med. sic ponas: — *quam quo scito opus* scribi. (Scaliger: quod *scito est opus*) etc.
 ad § 78 a: visu dubium incertumque Statii Theb. X. 390.
 ad § 78 b vers. 6: visu audituque tremendus Statii Theb. X. 164.
 ad § 78 e: dulcis *adhuc* visu Statii Ach. I 161. Similiter Theb. XI. 10.
 ad adnot. 206: *nefas* Val. Flacc. Arg. III 186, IV. 693, V. 39, VIII 159 et 434; Statii Theb. III 55, XII, 83. *Facinus* ib. VII. 413. *Infandum* ib. I 595, VIII 505;

- heu factus* Ovid., *pro nefas* Appul., *pro pudor* Sen. N. Q. IV. 13. 8, Statii Theb. X. 874; *pro furor* ib. IX. 14, *pro scelus* Martial., *pro dura potentia fati* Statii Theb. IX. 180, *pro solum positum* ap. Liv. Curt.
- ad § 79: *precanti* | *mitis et affatu bonus* et patientior aequi Statii Theb. I 190.
- ad adn. 207: *pudet dicere* Sen. Suasor. V. 1, Controv. II 12. 4. *pudet* Statii Theb. IX. 506, 653, XI 283 et 360; *pudeat* IV 629; *pudet heu* Val. Flacc. Arg. VII 43, Statii Theb. VIII. 626; XII. 385. Ach. I. 503, 635. II. 348. *heu pudeat* Statii Theb. III. 609.
- In fine adn. scribe: ex aurigatione reversum. — Senecae Controv. IX. 26. 14 Burs. pag. 205 fin.: qui [ab] *auditione* ejus quum *rediret*. Ab in libris non reperitur.
- ad adn. 208: ita facto maturatoque opus esse Liv. I 58. 5.
- ad § 80. 1. fin.: *docebo* eos, quibus quaesito opus est Senec. N. Q. IV. praef. 7.
- ad § 80 2 fin.: si *fas dixisse* Statii Ach. II 220.
- ad adn. 212: Praeteriens commemoro, substantivum „relatus“ non supini loco positum, ejus in lex. unum Taciti, cetera infimae aetatis exempla afferuntur, jam inveniri apud Senecam N. Q. VII. 16. 1: quidam incredibilium relatu commendationem parant et lectorem miraculo excitant.
- ad § 81 A. a: *facile est scire* Sen. nat. quaest. II 32 fin.
- ad § 81 A. b: *cognoscere pronum* Statii Theb. VII 278. — Ib. A. d. (Senecae) de morib. 3. Haase: quod *fecisse vitiosum est*.
- ad § 81 B. a: *Dignus* adorari Senecae de benef. IV. 23. 2, adnotari id. N. Q. VI. 30. 5, excuti ib. VI. 4. 1, negari Statii Theb. III 713.
- ad § 81 B. b. *Facilis* relinqui Statii Theb. XII. 397, cf. Sen. de ira II 36. 5: non sermone, non officio adiri faciles. Adspici facilius Sen. N. Q. I 17. 2. *Accendi idonea* ib. XV. 1. Non est certa scriptura Fickerti ib. III. 19. 1: *horridam* adspici. — *Videri clara* mihi Statii Theb. V. 135 cf. *manifestus* nosci ib. X. 75. *Immanis* cerni VI. 724 *videri exiguus* ib. VI. 836, cf. *parvus*. *Horrida* cerni *foedae* contingi Lucan. Phars. III. 347.
- ad adn. 219: quasi magnificum quiddam *conspiciendumque* fecisset Sen. de ira II 5. extr. — Inter *adnotanda* ponas licet Sen. N. Q. II 31. 1. — *Quidquid visendum* atque memorabile Suet. Nero 38 med.
- ad § 82. b. extr. oblitus eram, adjectivum *idoneum* a Sallustio cum supino esse conjunctum.
- ad § 83. A. a. β: Saepissime sic locutus est Sen. philos., ut de ira II 2. 4.: *justissimorum supplicium tristissimus aspectus*. — Ib. γ: Justin. XV. 3. in.: *eumque deforme ac miserandum spectaculum reddidisset*.
- ad § 83. B. a. α. Sen. Contr. II 12: admiratione, miseratione. Sen. N. Q. V. 18 1: admiratione, item VII 1. I: ib. VII. 2. 3: contemplatione. —
- ad adn. 225: *noxiam gustu* Sen. N. Q. III 19. 1.
- ad §. 83. B. b. α. in. Perperam Hudemannus in thes. Klotz v. *derisus: facile ad derisum* attulit. Locus Phaedrinus V. 7. 3 hic est: *facile ad derisum stulta levitas ducitur*.
- ad § 83. B. b. β: terra si *facilis est in tabem* Sen. N. Q. III 15. 7.

ad § 85 Senecae Controv. II 9. 33: *sed ridiculum est affectanti*. Nec tamen certa est scriptura; Bursian. pag. 130 6. proponit: *affectari*. — Senecae exc. Controv. VI. 1. 2, Bursian. pag. 400: *chirografum danti impium, accipienti turpe, patri periculosum*. — Senec. de ira II 31. 6: *leonumque ora placida tractantibus*. Id. III 17. 4: *non minus foeda quam terribilis erat forma ejus visentibus* cf. N. Q. 27. 2. Cum Aquilae Romani loco extr. § allato cf. Sen. N. Q. V. 18. 1: *utilem redderent* (sc. aëra) *vitalemque tracturis*. Denique promo Statii Ach. II. 334: *raptori faciles monstrantur Amyclae*. —

ad § 86. v. 7: *digna, quae notarentur* Sen. N. Q. VII. 5. 4.

Ern. Lud. Richter.

Beilage

das Altsächsische Gymnasium

von Gütersloh, im Jahre 1869

Kaiser A. M.

Allgemeine Lehrveranstaltung

1. Auch in dem vorliegenden Schuljahre ist nach dem Normal-Lehrplan von 1869 unterrichtet worden. Die Behandlung, dass in Ober-Terz die mathematischen Studien zur Abklärung der vorgeschriebenen Lehrgegenstände nicht ausreichten, und den Wunsch, dass die durch Aufnahme der naturhistorischen Unterrichtsfächer dieser Klasse erkannt geworden wurde nicht dem Plan zu entsprechen, sondern die mathematischen Unterrichtsgegenstände zu erweitern, haben die nun gewählte Erziehung als begründet erwiesen. Das Lehrgeheimnis ist kaum zu bewahren gewesen, und für die notwendige Reorganisation hat sich kein wenig, jedoch zu wenig Zeit ermitteln lassen, um daher Gelehrter zunächst zu beauftragen zu lassen.

2. In dem Privatunterricht am Altsächsischen hat sich, wie bisher, eine bedeutende Zahl von Schülern der Secunda und Prima beteiligt. Diese Lust und lebhafter Eifer ist leider nicht bei Allen bewahrt worden, was um so mehr gerechtfertigt erscheint, da eine Neigung zur Theilnahme an diesen Stunden nicht stattfand. — Wanderschaften Herr Dr. Seemann.